

Ustvarjamo zelene prostore

Človek je bil od nekdaj povezan z naravo in z rastlinami. Naši predniki, človek lovec, še bolj človek nabiralec, so bili odvisni od nje in v stalnem stiku z rastlinami. Njegov razvojni premik od nabiralništva do poljedelca in živinorejca v mlajši kameni dobi, še danes velja za prvi pomembni razvojni korak v človekovem razvoju. Na to zgodovinsko dejstvo, na našo povezanost z naravo, ki jo nosimo v genih naših prednikov, smo tekom stoletij skoraj pozabili. Bolj kot je človek tekom zgodovine postopoma prevzemal nadzor nad naravo, bolj se je od nje odmikal ter se v obdobju industrializacije skoraj odmaknili od nje. Človek se je teko znašel v vrvežu, hrupu, onesnaženosti velikih mest.

Kljub vsemu smo mnogi z naravo ves čas povezani se zavedamo njenih vplivov. Tudi znanstvene študije, predvsem tiste, katerih podlaga je večletno raziskovanje, so nastale predvsem v zadnjem desetletju, nekatere pa imajo tudi petindvajsetletno tradicijo, dokazujejo, da ima narava na človeka izraziti vpliv. Bivanje v zelenem okolju vpliva na naše zdravje in srečo in je protiutež bivanju v urbanem okolju, ki pri ljudeh povzroča stres in posledično vodi do različnih kroničnih obolenj. Ta dejstva so ljudem premalo znana.

Naša šola, Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, ves čas svojega obstoja in svoje bogate tradicije, skrbi za ohranjanje stika z naravo. Zavedamo se, tako na srednji, kakor na višji strokovni šoli, kako so znanja o bivanju, oblikovanju, zasaditvah, oskrbovanju in urejanju zelenih površin, notranjih in zunanjih, zasebnih in poslovnih prostorov, ter pridelovanju hrane in rastlin, pomembna in temu posvečamo posebno pozornost.

Pri predmetu, Oblikovanje in urejanju zelenih prostorov na višji strokovni šoli v študijskem programu Hortikultura, se ukvarjamo, tako kakor že ime pove, z iskanjem novih, pa tudi posebnih rešitev za majhne zelene prostore. Pri tem vedno sledimo tradiciji bogate vrtno zgodovine, pojavu prvih vrtov udobja v času prvih civilizacij, ki so bili namenjeni bivanju v naravi, sproščanju in zabavi in njihovem razvoju in preoblikovanju skozi zgodovino vrtnega ustvarjanja. Sledimo tudi znanju in sodobnim trendom, ki jih krojijo bogata mesta in znani vrtni oblikovalci. Na tak način nastajajo nova zelena središča urbanega življenja, ki združujejo in privabljajo različne generacije in so v velikih mestih nadomestek izgubljenega naravnega okolja.

Zavedamo se, da so v urbanih prostorih potrebe po zelenih površinah zelo velike in dragocen je vsak, najmanjši prostor, ki ga ozelenimo. Tako so bili naši študentje postavljeni pred izziv, da poiščejo vizijo ureditve prostora v velikosti 50 m² in da pri načrtovanju zelene površine vpletejo svoja čustva, da bodo lahko sledili viziji in z ureditvijo zelene površine naredili vtis. Pri samem ustvarjanju so študentje poiskali svoj navdih in z ustrezno izbiro grajenih in zelenih prvin, ustvarili v prostoru pestrost ter izdelali zanj ustrezno ureditev. Svoje ideje, zamisli so predstavili na estetski in vizualno všečen način, z ustrezno razlago. Na tak način so oblikovali zelene površine, ki bi lahko postale privlačen bivalni del, v katerem bi se njeni uporabniki radi zadrževali.

Pri samem ustvarjanju, je pomembno poudariti, da je potrebno poznavanje osnovnih načel oblikovanja, lastnosti in uporabnosti načrtovanih materialov in pri postavljanju rastlin, tudi zahteve posameznih skupin rastlin. Prav tako mislimo na orientacijo v prostoru, na detajle in spreminjanje zelene površine skozi letne čase, na koncept trajnosti in oblikovanja ekosistemov. Slog oblikovanja, ki ga izberemo je mnogokrat odvisen od okolja v katerega zeleno površino postavimo. V podeželskem okolju smo bolj previdni z vnašanjem prvin v prostor, zlasti pri vnašanju tujerodnih vrst in sort, pri izbiri

barv in na to, da se bo na novo ustvarjena zelena površina zlila z okolico in krajevnim slogom. V mestnih vrtovih, ki so velikokrat majhni, oblikujemo prostore za sedenje, druženje, igro, zabavo... Zanje so pogosto značilni ponavljajoči se vzorci in minimalna zasnova.

Zaželeno je, da študentje pri delu tekom ustvarjanja razvijejo svoj osebni slog.

Tako so nastale kreativne zamisli ureditve zelene površine z naslovom Vrt čutil, Valentine Cehner, in Ožbeja Venišnika, oba sta študenta drugega letnika Šole za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, VSŠ Hortikultura.

Pri ustvarjanju pričnemo z iskanjem vizije in z njo povezanih idej, ki nam pomagajo ustvariti naš končni cilj, ko vse te ideje združimo v celoto. Vse to prikazuje slika 1.

VenišnikaSlika 1: Vizija ureditve zelene površine
Vir: Cehner, 2020

Postopek ustvarjanja je dolgotrajno delo. Vse ideje je potrebno vizualizirati in jih smiselno nizati drugo za drugo. Sliki 2 in 3 prikazuje postopek iskanja idej, ki sledijo osnovnim zahtevam ureditve Vrta čutil.

Slika 2: S čutili zaznavamo dražljaje okolice
Vir: Cehner, 2020

Vse ideje, ki jih naša čutila zaznajo kot všečna našemu osebnemu slogu, razporedimo v smiselno celoto. Na sliki 3 je prikazana osnovna vizija zasaditve, ki ji sledi ustrezna izbira rastlin, ki se med seboj razlikujejo po velikosti, obliki, barvi, teksturah, kajti le tako pridejo, posajene v skupinske zasaditve, do izraza.

Slika 3: Ideje vizualiziramo

Vir: Cehner, 2020

Ustvarjanje različnih točk, ki pritegnejo pozornost je sestavni del idejne zasnove zelene površine. Element gladke vodne površine majhne prostore povečuje, se ujema z osnovnim konceptom in vizijo prostora, ki vključuje poleg elementa vode tudi element ognja, zraka, zemlje in spirita ter da hkrati vrtu poseben čar. Element vode bo pomenil pomembno točko v nastajajoči zeleni ureditvi, kakor je razvidno iz slike 4.

Slika 4: Element vode

Vir: Cehner, 2020

Osnovni koncept ureditve zelene površine predstavlja slika 5. Pri izdelavi skice zelene ureditve, narišemo tloris prostora in si pri tem zamislimo osnovni koncept ureditve. Pomislimo na smeri gibanja, kako bomo postavljali ploskve, da se bodo med seboj dopolnjevale, katere bodo točke vredne ogleda, razmislimo o barvah. Predstavljeni prostor je v velikosti 5,5 m X 10 m, narisana jv merilu M 1 : 50, kar

pomeni, da prostor v velikosti 1 m X 1 m narišemo na papirju v velikosti 2 cm X 2cm. Predstavljene so tudi vse vrste načrtovanih rastlin z sortami po mesecih cvetenja ter osnovni koncept barvne ureditve. Vrt čutil je zasnovan tako, da ga bo njegov uporabnik zaznaval z vsemi petimi čutili in hkrati je vanj vključenih pet elementov. Element ognja je predstavljen kot ognjišče v prvi točki ureditve, element vode, v drugi točki ureditve, element zraka, zemlje in spirita pa predstavlja drevo posajeno v tretjo točko ureditve. Drevo s svojimi koreninami, zasidranimi v zemljo predstavlja čvrsto osnovo in svojo krošnjo segajočo v nebo, v element zraka, je povezovalni element duha med enim in drugim.

Slika 5: Skica prostora s konceptom zasaditve
Vir: Cehner, 2020

Na sliki 6 je prikazan tloris ureditve prostora enake velikosti in oblike a z drugačno zasnovo in razporeditvijo vrtnih elementov.

Slika 6: Ideja prostorske ureditve
Vir: Venišnik, 2020

Tekst: Mojca Sodin, univ.dipl. inž agronomije, predavateljica VSŠ Hortikultura

Idejni osnutek ureditve Vrt Čutil: Valentina Cehner, študentka 2. letnika VSŠ Hortikultura,
Idejni osnutek ureditve Obišni vrt: Ožbej Venišnik, študent 2. letnika VSŠ Hortikultura.